

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.04.077>

УДК 347.254:325.11(477)

А.О. ВОЛКОВА, мол. наук. співроб.

відділу економіко-правових проблем містознавства

Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень

імені В.К. Мамутова НАН України», м. Київ, Україна

 orcid.org/0000-0002-3155-6592

ПРАКТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТИМЧАСОВИМ ЖИТЛОМ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ГРОМАДЯН НА ПОСТКОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Ключові слова: постконфліктні території, державна житлова політика, фонд житла для тимчасового проживання, внутрішньо переміщені особи.

Проаналізовано сучасну практику забезпечення тимчасовим житлом переміщених громадян на територіях Донецької та Луганської областей. Наголошено на тому, що повна інтеграція внутрішньо переміщених осіб уповільнюється внаслідок неможливості реалізації ними права на житло, гарантованого Конституцією України. Звернено увагу на доцільності проведення оцінки комунального майна та потенційних об'єктів, які можуть бути придбані, реконструйовані для проживання внутрішньо переміщених осіб. З метою забезпечення реалізації права на тимчасове житло переміщених фахівців з числа внутрішньо переміщених осіб запропоновано надати органам місцевого самоврядування можливості самостійно визначити відсоток житлових приміщень, які можна надати переміщеним фахівцям пропорційно внеску з місцевого бюджету.

Вступ. Минає шостий рік з початку анексії Кримського півострова та збройної агресії на Сході України, а питання житлового забезпечення громадян, які були змушені терміново залишити свої домівки та переїхати в інші регіони України, не втрачає своєї актуальності. За шість років внутрішнього переміщення на державному рівні було розроблено чималу кількість нормативно-правових актів, що надали внутрішньо переміщеним особам (далі ВПО) можливість розпочати процес інтеграції у громади. Водночас повна інтеграція ВПО уповільнюється внаслідок неможливості реалізації ВПО гарантованого Конституцією України права на житло. Це зумовлено критично низьким рівнем фінансування, як на державному, так і на місцевому рівні, житлових програм, у яких ВПО мають право взяти участь, практичною відсутністю окремих цільових житлових програм, спрямованих на забезпечення житлом ВПО, необхідністю вдосконалення наявних механізмів забезпечення ВПО житлом, а також необхідністю упровадження нових моделей забезпечення ВПО житлом. Невизначеність подальших житлових перспектив і досі

Цитування: Волкова А.О. Практика забезпечення тимчасовим житлом внутрішньо переміщених громадян на постконфліктних територіях. *Економіка та право*. 2020, № 4. С. 77–88. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.04.077>

залишається однією з найактуальніших проблем для більшої частини ВПО, комплексне вирішення якої потребує ефективної взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування.

Особливо гостро дана проблематика постає для постконфліктних територій, а саме підконтрольних Уряду України територій Донецької та Луганської областей, які відіграють особливу роль у розбудові миру та відновленні економіки країни, а також виступають лідерами за кількістю зареєстрованих переміщених громадян. Комплексний просторово-часовий аналіз забезпечення тимчасовим житлом ВПО на постконфліктних територіях допоможе проаналізувати практику формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО на регіональному (місцевому рівні), визначити територіальні диспропорції у забезпеченні ВПО тимчасовим житлом тощо. Також актуальності дана проблематика набуває у зв'язку з тим, що відсутність ефективного механізму вирішення житлового питання ВПО призводить до недотримання одного із ключових принципів постконфліктного врегулювання — урахування інтересів та дотримання прав осіб, які стали жертвами конфлікту та/або проживали на окупованих територіях, ВПО, а також осіб, які захищали суверенітет та її територіальну цілісність. Зокрема, постконфліктне врегулювання гарантує суспільну реінтеграцію таких осіб і соціальний захист [1, с. 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом проблематика соціально-економічної сфери постконфліктних територій набуває широкого загалу в наукових колах. Затяжна тимчасовість зумовлює потребу в розробці економіко-правових підходів, здатних забезпечити відновлення державного суверенітету й реалізацію основних соціально-економічних прав переміщених громадян. Дану проблематика знайшла своє відображення у наукових працях О.В. Власюка, В.П. Горбуліна, Р.А. Джабраїлова, О.М. Ляшенко, Ю.В. Макогона, О.В. Тарасевич, В.А. Устименка та інших науковців. Водночас питання забезпечення ВПО тимчасовим житлом взагалі, не кажучи про сучасну практику забезпечення таким житлом ВПО на постконфліктних територіях, практично не знайшло свого висвітлення у науковій літературі.

У зв'язку з цим у представленій роботі вбачається за доцільне сконцентрувати увагу на

висвітленні деяких аспектів формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО на території Донецької та Луганської областей і сучасній практиці надання такого житла ВПО, що й складатиме мету даного дослідження.

Результати дослідження. За даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі Мінреінтеграції), станом на 13.04.2020 Донецька та Луганська області виступають лідерами за кількістю зареєстрованих ВПО. Зокрема, у Донецькій області взято на облік 510 764 ВПО, з них осіб працездатного віку — 75 266 (14,7 %), дітей — 62 702 (12,3 %), осіб з інвалідністю — 17 828 (3,5 %), пенсіонерів — 31 5175 (61,7 %), обліковано 433 826 сімей; у Луганській області взято на облік ВПО 280 437 осіб, з них осіб працездатного віку — 33 980 (12,1 %), дітей — 21 722 (7,8 %), осіб з інвалідністю — 8234 (2,9 %), пенсіонерів — 200 799 (71,6 %), обліковано сімей — 250022 [2]. По відношенню до загальної чисельності взятих на облік ВПО в Україні на територіях Донецької та Луганської областей проживає 55 % ВПО. Крім цього, щодо загальної кількості взятих на облік ВПО на цих територіях, найбільший відсоток припадає саме на пенсіонерів. Важливим є факт, що, незважаючи на вищенаведені офіційні цифри, реальна кількість ВПО для держави і досі залишається невідомою. Оскільки значна частина мешканців тимчасово окупованих територій стає на облік ВПО лише для отримання пенсій і соціальних допомог і фактично приїжджає на контрольовану територію для їхнього отримання. Зумовлено це насамперед тим, що наразі доступ до пенсійних та соціальних виплат жителі тимчасово окупованих територій мають виключно через механізм їхнього обліку як ВПО.

Вважаємо, що інформація щодо реальної кількості взятих на облік ВПО повинна перебувати у тісному взаємозв'язку із кількістю ВПО, які потребують підтримки держави та органів місцевого самоврядування (далі ОМС) у забезпеченні житлом (постійним, соціальним, тимчасовим). Доводиться констатувати, що на сьогодні на державному рівні офіційна інформація щодо потреб ВПО у житлі та кількості ВПО, яким житло було надано за підтримки держави чи ОМС, і досі відсутня.

Грунтовний аналіз основних документів, що визначають головні державні пріоритети

регіонального розвитку на довгостроковий період у Донецькій та Луганській областях, а саме Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року [3] та Стратегії розвитку Луганської області на 2021—2027 роки [4], дає підстави стверджувати, що питання житлового забезпечення ВПО у межах цих документів перебувають у полі зору регіональних органів влади доволі фрагментарно. Хоча ОМС, а в разі їх відсутності — відповідні військово-цивільні адміністрації Донецької та Луганської областей, ведуть доволі активну роботу у цьому напрямі.

Порівняно зі Стратегією Донецької області на період до 2027 року Стратегія розвитку Луганської області на 2021—2027 роки точніше описує вжиті заходи щодо житлового забезпечення ВПО, але в більшості випадків зазначені документи не відображають реальної кількості ВПО, які були забезпечені житлом. Наприклад, в Стратегії розвитку Луганської області на 2021—2027 роки зазначено, що у 2017 р. державну підтримку на придбання житла в області отримали дев'ять сімей ВПО. Хоча за офіційною інформацією Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву», за рахунок державної підтримки на будівництво (придбання) доступного житла в області станом на 01.05.2020 було забезпечено 16 сімей з числа ВПО. Зокрема, у 2017 р. отримали державну підтримку за рахунок коштів державного бюджету вісім ВПО (обсяг наданої підтримки склав 2334,2 тис. грн), у 2018 р. — сім ВПО (обсяг наданої підтримки склав 2901,6 тис. грн), у 2019 р. — одна ВПО (обсяг наданої підтримки склав 372,4 тис. грн) [5]. Питанню забезпечення ВПО тимчасовим житлом в області взагалі не приділено уваги. Отже, можна зазначити, що інформація щодо забезпечення житлом ВПО у Луганській області (додаток 13 до зазначеної вище Стратегії), яку наведено станом на 19.07.2018, є доволі застарілою, враховуючи той факт, що Стратегію було затверджено 26.03.2020.

Проте у Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року взагалі не наведено інформації щодо кількісних показників житлового забезпечення ВПО у регіоні. Проблематика забезпечення ВПО житлом згадується, але комплексно не розкривається. Що стосується окремих аспектів забезпечення ВПО

тимчасовим житлом в регіоні та перспектив формування / поповнення фондів житла для тимчасового проживання для потреб ВПО, то вони не були відображені у цьому документі взагалі.

Усвідомлюючи, що для того, щоб ОМС могли, не порушуючи вимоги чинного законодавства України, забезпечувати ВПО житлом, на державному рівні повинні функціонувати ефективні та прозорі механізми його надання ВПО. Адже відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та ОМС, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [6]. І якщо у 2015 р. ці механізми практично не існували, то починаючи з 2018 р. вони поступово почали відображатися у чинному законодавстві України, хоча і потребують певного правового врегулювання та удосконалення. У зв'язку з цим висвітлення проблематики та подальших перспектив забезпечення ВПО житлом на територіях Донецької та Луганської областей повинно було б бути відображено детальніше у Стратегіях їхнього розвитку.

Житлова політика держави у частині забезпечення ВПО житлом повинна ґрунтуватися на довгострокових, системних і послідовних рішеннях, через запровадження як на державному, так і на місцевому рівнях цільових житлових програм для ВПО. Для тих ВПО, які не мають можливості придбати житло у власність, на державному рівні повинні функціонувати ефективні та прозорі механізми забезпечення тимчасовим житлом.

Зважаючи на те, що питання забезпечення ВПО тимчасовим житлом виступають предметом даного дослідження, зупинимось детальніше на правових та, найголовніше, практичних аспектах забезпечення ВПО таким житлом на територіях Донецької та Луганської областей.

Висвітлюючи питання забезпечення ВПО тимчасовим житлом, необхідно звернути увагу на той факт, що до 2017 р., у зв'язку з відсутністю джерел для фінансування формування фондів житла для тимчасового проживання, а також відсутністю вільних і придатних для проживання житлових приміщень, вищезазначені фонди на місцевому рівні практично не формувалися, а там, де вони були створені, — не поповнювалися. Як наслідок, передбачені

Законом України від 20.10.2014 № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [7] положення щодо забезпечення надання ОМС у тимчасове безоплатне користування ВПО з комунальної власності житлових приміщень, придатних для проживання (за умови оплати особою, відповідно до законодавства, вартості комунальних послуг), фактично мали декларативний характер, оскільки фонди житла для тимчасового проживання були «пусті» та на державному рівні були відсутні правові механізми реалізації права ВПО на житлові приміщення з фондів житла для тимчасового проживання.

У частині джерел фінансування формування фондів житла для тимчасового проживання, ухвалення постанови Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 № 769 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (далі Постанова № 769) [8] дало реальний шанс ОМС, а в разі їх відсутності відповідним військово-цивільним адміністраціям адміністративно-територіальних одиниць, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, зокрема й на території Донецької та Луганської областей, сформувати або поповнити фонди житла для тимчасового проживання завдяки придбанню, будівництву, реконструкції, капітальному ремонту об'єктів житлового фонду комунальної власності.

За результатами проведеного моніторингу практики реалізації виділених у період 2017—2019 рр. коштів субвенції, було виявлено, що розподілені місцевим бюджетам кошти субвенції в частині забезпечення ВПО тимчасовим житлом були спрямовані лише на придбання у комунальну власність житла для надання в тимчасове користування ВПО, залишаючи поза увагою інші заходи: будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності.

Вважаємо, що Мінреінтеграції під час погодження заходів та об'єктів, на які будуть спрямовуватися кошти субвенції, потрібно враховувати той факт, що наразі на місцевому рівні характерною є питома вага у реконструкції та капітальному ремонті гуртожитків та будівель, які знаходяться у комунальній влас-

ності громад та можуть бути використані для тимчасового проживання ВПО. Про що неодноразово наголошували голови Донецької та Луганської облдержадміністрацій, керівники обласних військово-цивільних адміністрацій. Вважаємо, що Мінреінтеграції доцільно більше звертати увагу на заявки ОМС, які містять заходи, що спрямовуються на реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності для надання в тимчасове користування ВПО. Адже фактично бюджетна програма «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (далі бюджетна програма 1611020) повинна ґрунтуватися на балансі інтересів ОМС в частині формування фондів житла для тимчасового проживання, а також на забезпеченні потреби ВПО у тимчасовому житлі. З цією метою під час погодження об'єктів та заходів, що можуть реалізовуватись за рахунок коштів субвенції, доцільно встановити обов'язковий відсотковий мінімум для заходів, спрямованих на реконструкцію та капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності, які можуть бути надані ВПО у тимчасове користування.

Щодо використання об'єктів, які були придбані за рахунок коштів субвенції, то вони мають цільове призначення — надання у тимчасове користування ВПО, які до січня 2018 р., відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 31.03.2004 № 422 «Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання та Порядку надання і користування житловими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання» [9] (далі Постанова № 422), не мали законодавчих підстав для його отримання.

З цією метою 17.01.2018 до Постанови № 422 [10] були внесені зміни, завдяки яким сфера дії цієї постанови була розширена на ВПО. Водночас ВПО не було надано жодного переважного або першочергового права на отримання житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання, не було визначено умови розподілу та надання цих приміщень серед ВПО.

Фактично ОМС самостійно визначали критерії для розподілу та надання ВПО житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання та затверджували їх своїми рі-

шеннями. На місцевому рівні вищезазначені критерії були або різними, або взяті за основу з тих рішень ОМС, які першими почали функціонувати на практиці, наприклад, як у Маріуполі. Ми живемо в людиноцентристській державі, де пріоритет соціальної справедливості повинен функціонувати як базисний для ухвалення будь-яких рішень. Тому на державному рівні повинні функціонувати єдині, прозорі та ефективні критерії для розподілу та надання ВПО житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання. Для цього Урядом було ухвалено постанову Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 № 582 «Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб і Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (далі Постанова № 582) [11], якою закріплено правові гарантії отримання житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО виключно ВПО, запроваджено єдиний механізм бальної системи оцінювання потреб у житлі ВПО, з урахуванням якої здійснюється надання ВПО житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО тощо.

За результатами проведеного моніторингу практики формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО було встановлено, що наразі ці фонди сформувалися / поповнилися тільки завдяки розподіленім коштам субвенції шляхом придбання на умовах співфінансування квартир у комунальну власність.

У 2017 р. з метою забезпечення ВПО тимчасовим житлом кошти субвенції були спрямовані лише до бюджетів міст Маріуполя та Покровська Донецької області для реалізації заходів щодо придбання у комунальну власність житла для надання у тимчасове користування ВПО. На умовах співфінансування було придбано 72 квартири для тимчасового проживання 238 осіб з числа ВПО. Зокрема, у Маріуполі було придбано 63 квартири, що дало змогу забезпечити тимчасовим житлом 215 ВПО. Розподіл та надання у тимчасове користування ВПО придбаних у комунальну власність квартир здійснювався відповідно до рішення виконавчого комітету Маріупольської міської ради від 17.01.2018 № 11 «Про запровадження порядку розподілу та надання жит-

лових приміщень для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб у місті Маріуполі Донецької області» [12]. Зазначений Порядок було розроблено на основі досвіду Грузії, запозиченого в рамках реалізації проекту «Технічна допомога Уряду України з використанням досвіду Грузії». Надання ВПО житла у тимчасове користування згідно з цим Порядком відбувалося на основі бальної системи з урахуванням критеріїв вразливості громадян, що на державному рівні закріплені не були.

За рахунок коштів субвенції на умовах співфінансування у Покровську Донецької області на вторинному ринку житла було придбано дев'ять квартир, що дало можливість забезпечити тимчасовим житлом 23 особи з числа ВПО. Відповідно до Постанови № 422 рішенням Покровської міської ради від 15.02.2019 № 7/63-28 «Про формування фонду житла для тимчасового проживання в місті Покровську Донецької області» [13] зазначені вище квартири було включено до фонду житла для тимчасового проживання Покровської міської ради Донецької області. Розподіл та надання цього житла ВПО здійснювався на основі бальної системи з урахуванням критеріїв вразливості громадян, що на державному рівні закріплені не були.

Отже, завдяки отриманню у 2017 р. коштів субвенції на умовах співфінансування ОМС Донецької області змогли сформувати відповідно до Постанови № 422 фонди житла для тимчасового проживання, оскільки до цього часу, як зазначалося раніше, кошти у місцевих бюджетах для його формування не передбачалися. Розподіл та надання придбаних у комунальну власність квартир для тимчасового проживання ВПО здійснювався за системою нарахування балів з урахуванням критеріїв вразливості громадян, що на державному рівні закріплені не були.

У 2018 р. державну підтримку місцевим бюджетам, у частині забезпечення реалізації права ВПО на тимчасове житло, знову було спрямовано на заходи щодо придбання у комунальну власність житла для надання у тимчасове користування ВПО. Кошти субвенції отримали місцеві бюджети Донецької, Луганської та Дніпропетровської областей. Загалом за рахунок розподілених у 2018 р. коштів субвенції на умовах співфінансування було придбано 116 квартир. Найбільша кількість прид-

баного у комунальну власність житла для надання в тимчасове користування ВПО припадає на Маріуполь Донецької області, це 58,6 % від загальної кількості придбаного у 2018 р. житла (табл. 1).

За офіційною інформацією військово-цивільної адміністрації м. Золоте та с. Катеринівка Попаснянського району Луганської області [15], у 2018 р. кошти субвенції у сумі 128 000 тис. грн було отримано для придбання у комунальну власність житла для тимчасового проживання ВПО на умовах співфінансування 50 / 50. За рахунок отриманої субвенції у комунальну власність територіальної громади м. Золоте було придбано три квартири (дві двокімнатні, одна однокімнатна). Відповідно до Постанови № 422 розпорядження керівника військово-цивільної адміністрації м. Золоте та с. Катеринівка Попаснянського району Луганської області (далі керівник ВЦА) від 02.01.2019 № 5 «Про фонд тимчасового проживання» вищезазначені квар-

Таблиця 1. Кількість придбаного житла для надання у тимчасове користування ВПО у 2018 році

Область	Населений пункт	Кількість придбаних квартир	% від загальної кількості придбаного житла
Донецька	м. Маріуполь	68	58,6
	м. Родинське	3	2,6
	сmt. Велика Новосілка	10	8,6
	м. Лиман	2	1,7
	м. Покровськ	9	7,8
Дніпропетровська	м. Кривий Ріг	15	12,9
Луганська	м. Золоте	3	2,6
	м. Попасна	6	5,2
Загалом:		116	

Примітка: побудовано за даними Мінреінтеграції [14]

Таблиця 2. Кількість придбаного в Донецькій області житла для надання у тимчасове користування ВПО

Область	Місто	Кількість придбаних квартир
Донецька	Маріуполь	45
	Слов'янськ	10
	Лиман	2

тири були додані до фонду житла для тимчасового проживання ВПО. Розпорядженням керівника ВЦА від 10.01.2019 № 11 «Про затвердження Порядку розподілу та надання житлових приміщень для тимчасового проживання» на засіданні комісії з розподілу та надання житлових приміщень для тимчасового проживання вищезазначені квартири були надані ВПО для тимчасового проживання.

Щодо використання коштів субвенції у м. Попасна Луганської області, то тут потрібно зазначити таке: за офіційною інформацією виконавчого комітету Попаснянської міської ради Луганської області, виділену в 2018 р. субвенцію було спрямовано на придбання у комунальну власність шести квартир для надання їх в тимчасове користування ВПО в м. Попасна. Загальний обсяг фінансування склав 1083,750 тис. грн, з них: видатки місцевого бюджету склали 541,750 тис. грн, видатки державного бюджету — 542 тис. грн. Придбані квартири рішенням виконавчого комітету Попаснянської міської ради від 22.02.2019 № 24 «Про формування фонду житла для тимчасового проживання» було включено до фонду житла для тимчасового проживання. Розподіл такого житла здійснювався на підставі рішення виконавчого комітету Попаснянської міської ради від 22.02.2019 № 23 «Про затвердження Порядку розподілу та надання житлових приміщень для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб у місті Попасна». Загалом житлом було забезпечено шість ВПО (враховуючи членів сім'ї — 12 осіб) [16].

У 2019 р. державну підтримку місцевим бюджетам у частині забезпечення реалізації права ВПО на тимчасове житло було спрямовано на заходи щодо придбання у комунальну власність житла для надання у тимчасове користування ВПО у Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Львівській областях. Лідером щодо кількості придбаного в комунальну власність житла за рахунок отриманих коштів субвенції на умовах співфінансування виступила Донецька область, де було придбано 57 квартир для надання у тимчасове користування ВПО (табл. 2).

Так, за офіційною інформацією Слов'янської міської ради Донецької області, за рахунок наданої у 2019 р. субвенції на вторинному ринку житла у комунальну власність міста Слов'янськ було придбано 10 двокімнатних

квартир загальною вартістю 3209,519 тис. грн. Субвенція з державного бюджету склала 1604,7595 тис. грн. Співфінансування проекту з обласного бюджету становило 50 % — 1604,7595 тис. грн [17]. Рішенням виконавчого комітету Слов'янської міської ради від 07.02.2020 № 212 «Про включення до фонду житла для тимчасового проживання квартир, придбаних до комунальної власності територіальної громади м. Слов'янська» [18] ці квартири були включені до фонду житла для тимчасового проживання та розподілені на конкурсній основі серед тих осіб, які подали документи згідно з Положенням про житлову комісію з обліку ВПО та надання житлових приміщень для тимчасового проживання ВПО, затвердженим рішенням виконавчого комітету Слов'янської міської ради від 20.11.2019 № 2221 [19]. Пріоритетність надання ВПО зазначених вище житлових приміщень визначалася за кількістю балів, згідно з п. 25 Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО, затвердженого Постановою № 582.

Варто зазначити, що Слов'янська міська рада почала формувати фонд житла для тимчасового проживання із житла, яке знаходилося у комунальній власності територіальної громади м. Слов'янська, ще у 2015 р. Зокрема, фонд житла для тимчасового проживання було сформовано відповідно до рішення виконавчого комітету Слов'янської міської ради від 14.01.2015 № 2 «Про створення фонду житла для тимчасового проживання». Станом на 01.05.2020 дев'ять родин з числа ВПО отримали у тимчасове користування на строк до одного року житлові приміщення з фондів житла для тимчасового проживання. На обліку ВПО, які потребують надання житлового приміщення з фондів житла для тимчасового проживання, станом на 01.05.2020 перебувало 26 родин з числа ВПО [20].

За офіційною інформацією Лиманської міської ради Донецької області, за рахунок наданої у 2019 р. субвенції у комунальну власність м. Лиман для надання у тимчасове користування ВПО було придбано дві квартири, які було додано до фонду житла для тимчасового проживання у Лиманській об'єднаній територіальній громаді Донецької області (сформовано відповідно до постанови № 422 на під-

ставі рішенням Лиманської міської ради від 30.01.2019 № 7/60-2810 «Про створення та формування фонду житла для тимчасового проживання в Лиманській об'єднаній територіальній громаді Донецької області»). Станом на квітень 2020 р. усі квартири з фонду тимчасового житла були розподілені. Тимчасовим житлом з фонду житла для тимчасового проживання було забезпечено 15 ВПО. Додатково звертаємо увагу на той факт, що відповідно до Постанови № 582 рішенням виконавчого комітету Лиманської міської ради від 16.10.2019 № 424 «Про затвердження Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» був створений облік ВПО, які потребують житло для тимчасового проживання, до якого відповідно до наданих заяв ВПО було включено семеро громадян та членів їхніх сімей, постраждалих від збройного конфлікту на Сході України [21]. Також у поточному році було сформовано фонд тимчасового житла для ВПО, який складається з двох трикімнатних та двох двокімнатних квартир, що були придбані за умов співфінансування у 2018 та 2019 рр.

Стосовно розподілу коштів субвенції у 2020 р., то вони, за інформацією пресслужби Мінреінтеграції, у частині реалізації заходів, пов'язаних із житловим фондом, були спрямовані на:

- придбання 18 квартир та одного будинку для тимчасового проживання приблизно 55 ВПО. Зокрема, у населених пунктах Донецької області: м. Краматорськ — 10 квартир, м. Покровськ — вісім квартир; Запорізької області: м. Приморськ — один будинок. Обсяг виділених коштів склав 5,6 млн грн [22];

- придбання 23 квартир та восьми будинків для тимчасового проживання 90 ВПО, у населених пунктах, які наведені у табл. 3. Обсяг виділених коштів склав 4 млн грн. Ще 1,7 млн грн виділили на це місцеві бюджети [23];

- придбання 10 квартир для тимчасового проживання 28 ВПО у містах Покровськ Донецької області, Конотоп Сумської області та Первомайськ Харківської області. Обсяг виділених коштів склав 3,43 млн грн. Ще приблизно 1,5 млн грн до цих коштів виділили місцеві бюджети. Придбані квартири місцева влада виділить ВПО за визначеним Поряд-

Таблиця 3. Регіони, які отримали кошти субвенції на реалізацію заходів, спрямованих на придбання тимчасового житла для ВПО

Область	Отримувач субвенції
Донецька	Шахівська сільська рада Сіверська міська рада Лиманська міська рада Іллінівська сільська рада
Луганська	Військово-цивільна адміністрація м. Золоте та с. Катеринівка
Житомирська	Овруцька міська рада
Полтавська	Оржицька сільська рада
Харківська	Олексіївська сільська рада Близнюківська селищна рада
Херсонська	Скадовська міська рада
Чернігівська	Городнянська міська рада

ком надання житлових приміщень для ВПО, затвердженим Постановою № 582 [24].

Загалом передбачається, що за результатами 2020 р., за рахунок коштів субвенції місцевими владами буде придбано 84 об'єкти нерухомого майна, що дасть змогу забезпечити тимчасовим житлом 260 ВПО.

Отже, вважаємо за доцільне відзначити, що навіть в умовах критично малого фінансування бюджетної програми 1611020 у період з 2017 до 2020 р. кількісні показники в частині придбаного житла та ВПО, які були забезпечені тимчасовим житлом, є одночасно і великими, і критично малими. До того ж бюджетна програма 1611020 зарекомендувала себе як успішна, оскільки дала можливість ОМС, а в разі їх відсутності відповідним військово-цивільним адміністраціям, сформувані / поповнені фонди житла для тимчасового проживання ВПО.

Щодо перспектив на 2021 р., то тут потрібно зазначити, що у проекті Державного бюджету України на 2021 р., який 05.11.2020 було ухвалено в першому читанні, на цю програму передбачено 125 млн грн. Таке фінансування є найбільшим з початку запровадження програми, і сподіваємось, воно не зміниться після усіх етапів погоджень бюджету.

Вважаємо, що надзвичайно важливим чинником для успішності бюджетної програми 1611020 з надання тимчасового житла для ВПО є активна позиція ОМС, які не у повному обсязі усвідомлюють переваги участі у програмі, яка потрібна не тільки ВПО, а й самим

громадам, що їх приймають. Адже більше 70 % об'єктів комунальної форми потребують реконструкції або капітального ремонту, а приміщення, придбані за рахунок коштів субвенції для надання у тимчасове користування ВПО, не виключаються зі складу фонду житла для тимчасового проживання. Беручи участь у програмі, ОМС та місцеві державні адміністрації мають можливість виконувати вимоги Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» в частині забезпечення ВПО тимчасовим житлом.

Під час моніторингу практики розподілу та надання житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО було виявлено певні проблемні аспекти, які перешкоджають ВПО реалізувати своє право на тимчасове житло, зокрема:

1. Постанова № 582 передбачає, що для отримання житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО, ВПО зобов'язані проживати в межах певної адміністративно-територіальної одиниці протягом року. Розуміючи необхідність інтеграції ВПО у цих громадах, потрібно виходити з того, що основна мета запровадження фондів житла для тимчасового проживання ВПО полягає у необхідності забезпечення потреб ВПО у тимчасовому житлі та можливості ОМС оперативно забезпечити їх таким житлом. ВПО, які змінюють місце роботи та, відповідно, й фактичне місце проживання, не мають можливості в такому випадку реалізувати своє право на житлові приміщення з фондів житла для тимчасового проживання ВПО.

2. Пріоритетність надання ВПО житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО, яка визначається за кількістю балів, що набере ВПО / сім'я за наявною у Постанові № 582 системою нарахування балів, потребує перегляду з метою уникнення наявних перетинів та забезпечення належного захисту вразливих категорій з числа ВПО. Наразі характерними є випадки, коли ВПО взагалі не можуть набрати необхідну кількість балів для отримання житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО. Поза увагою в даному випадку залишаються самотні громадяни.

3. Неузгодженим є також перелік пріоритетних і загальних критеріїв. Наприклад, пріоритетні та загальні критерії для багатодітних

сімей дублюються. Як пріоритетний критерій сім'я з трьома та більше неповнолітніми дітьми отримує 27 балів, а за загальними критеріями багатодітна сім'я отримує тільки два бали на сім'ю. Різне використання юридичних конструкцій призводить до колізій у законодавстві. У зв'язку з цим використання юридичних конструкцій у системі нарахування балів повинно бути приведено до вимог чинного законодавства. Зокрема, до вимог Закону України від 26.04.2001 № 2402-III «Про охорону дитинства», в якому закріплено, що багатодітна сім'я — це сім'я, у якій подружжя (чоловік та жінка) перебуває у зареєстрованому шлюбі, разом проживає та виховує трьох і більше дітей, у тому числі кожного з подружжя, або один батько (одна мати), який (яка) проживає разом з трьома і більше дітьми та самотійно їх виховує [25].

4. Облаштовуючи житло для ВПО, місцева влада стикається із труднощами в управлінні такими фондами та розподілом житла серед ВПО. Зокрема, знову ж таки у частині застосування бальної системи та неможливості надання доступу до житлових приміщень для тимчасового проживання, крім соціально незахищених громадян, переміщеним кваліфікованим спеціалістам (працівникам медичної сфери, педагогічним працівникам, науковцям тощо) із числа ВПО, у яких громади наразі відчувають суттєву потребу. З цією метою вважаємо за доцільне надати ОМС можливість самотійно визначати відсоток житлових приміщень, які можуть бути надані переміщеним фахівцям пропорційно внеску з місцевого бюджету.

5. Неврегульованими у повному обсязі є й питання зняття ВПО з обліку ВПО, які потребують надання житлового приміщення для тимчасового проживання з фонду житла для тимчасового проживання ВПО.

Висновки. 1. На території Донецької та Луганської областей вже напрацьовано практику забезпечення ВПО тимчасовим житлом. Однак вона взагалі не була відображена ані в

Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року, ані у Стратегії розвитку Луганської області на 2021—2027 роки. Місцевим органам влади вкрай необхідно звернути увагу на необхідність виділення коштів для формування / поповнення фондів житла для тимчасового проживання ВПО та залучення національних і міжнародних донорів, юридичних і приватних осіб для покриття витрат із місцевих бюджетів на ці цілі. У тих адміністративно-територіальних одиницях Донецької та Луганської областей, де фонди житла для тимчасового проживання ще не сформовані, — розпочати процес формування таких фондів і взяття на облік громадян, які потребують житла з фондів житла для тимчасового проживання. Крім цього, провести оцінку комунального майна та потенційних об'єктів, які можуть бути придбані, реконструйовані для проживання ВПО.

2. З метою забезпечення реалізації права ВПО на тимчасове житло вважаємо за доцільне, внести зміни до Постанови № 582 у частині:

- перегляду системи нарахування балів для отримання ВПО житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання ВПО та приведення у відповідність до вимог чинного законодавства пріоритетних і загальних критеріїв визначення вразливості ВПО;
- скасування обов'язкової вимоги щодо проживання / перебування протягом року в межах території обслуговування районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських рад, у яких зазначені особи та члени їх сімей перебувають на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про ВПО;
- визначення підстав для зняття ВПО з обліку ВПО, які потребують надання житлового приміщення для тимчасового проживання з фонду житла для тимчасового проживання ВПО;
- надання ОМС можливості самотійно визначати відсоток житлових приміщень, які можуть бути надані переміщеним фахівцям пропорційно внеску з місцевого бюджету.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Постконфліктне врегулювання для України. Київ: Науково-дослідний і медіаційний «Центр пост конфліктного врегулювання». 2016. 80 с. URL: <https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/POST-CONFLICT-block-ukr.pdf> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Кількість зареєстрованих ВПО станом на 13 квітня 2020 р. *Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України*. URL: <https://mtot.gov.ua/ua/kilkist-zareestrovanih-vpo-stanom-na-13-kvitnja-2020-r> (дата звернення: 15.04.2020).

3. Про затвердження Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року та Плану заходів з реалізації у 2021—2023 роках Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року: розпорядження голови Донецької облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 17.02.2020 № 147/5-20. *Офіційний веб-портал Донецької обласної державної адміністрації*. URL: <https://dn.gov.ua/projects/strategiya-rozvitku-doneckoyi-oblasti-na-period-do-2027-roku> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Про затвердження Стратегії розвитку Луганської області на 2021—2027 роки: розпорядження голови Луганської облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26.03.2020 № 246. *Офіційний веб-портал Луганської обласної державної адміністрації*. URL: http://loga.gov.ua/oda/documents/official/pro_zatverdzhennya_strategiyi_rozvitku_luganskoji_oblasti_na_2021_2027_rocki (дата звернення: 01.10.2020).
5. Лист-відповідь на запит про доступ до публічної інформації Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» від 28.05.2020 № 556/08.
6. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 94. Ст. 2709.
8. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України: постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 № 769. *Офіційний вісник України*. 2017. № 83. Ст. 2544.
9. Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання та Порядку надання і користування житловими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.03.2004 № 422. *Офіційний вісник України*. 2004. № 14. Ст. 282.
10. Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 2004 р. № 422: постанова Кабінету Міністрів від 17.01.2018 № 20. *Офіційний вісник України*. 2018. № 10. Ст. 364.
11. Порядок формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб та Порядок безоплатного надання у тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 № 582. *Офіційний вісник України*. 2019. № 55. Ст. 1915.
12. Про запровадження порядку розподілу та надання житлових приміщень для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб у місті Маріуполі Донецької області: рішення виконавчого комітету Маріупольської міської ради від 17.01.2018 № 11. *Офіційний веб-портал Маріупольської міської ради*. URL: <https://mariupolrada.gov.ua/ru/solution-executive-committee/pro-zaprovadzhennja-porjadku-rozpodilu-ta-nadannja-zhitlovih-primischen-dlja-timchasovogo-prozhivannja-vnutrishno-peremissheni-h-osib-u-misti-mariupoli--doneckoi-oblasti> (дата звернення: 14.04.2020).
13. Про формування фонду житла для тимчасового проживання в місті Покровську Донецької області: рішення Покровської міської ради від 15.02.2019 № 7/63-28. *Офіційний веб-портал Покровської міської ради*. URL: http://old.pokrovsk-rada.gov.ua/images/stories/pubinform/rishennya_miskrady/7-sozyv/63-session/28.pdf (дата звернення: 14.04.2020).
14. Інформація про стан реалізації субвенції у 2018 році: *Офіційний веб-портал Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій*. URL: https://mtot.gov.ua/ua/pro-stan-realizacii-bjudjetnoi-programi-1611020-subvencija-z-derjavnogo-bjudjetu-miscevim-bjudjetam-na-zdisnennja-zahodiv-schodo-pidtrimki-teritori-scho-zaznali-negativnogo-vplivu-vnaslidok-zbronogo-konfliktu-na-shodi-ukraini_1963956991508350673 (дата звернення: 14.04.2020).
15. Лист-відповідь військово-цивільної адміністрації міста Золоте та села Катеринівка Попаснянського району Луганської області від 09.06.2020 № 1033 на запит про доступ до публічної інформації.
16. Лист-відповідь виконавчого комітету Попаснянської міської ради Луганської області від 05.06.2020 № 09-02-16 на запит про доступ до публічної інформації.
17. Лист-відповідь Слов'янської міської ради від 03.06.2020 № 01.01.-19/111 на запит про доступ до публічної інформації.
18. Про включення до фонду житла для тимчасового проживання квартир, придбаних до комунальної власності територіальної громади м. Слов'янська: виконавчого комітету у Слов'янської міської ради від 07.02.2020 № 212. URL: <http://docs.slavrada.gov.ua/prdt/29950/> (дата звернення: 06.04.2020).
19. Про утворення житлової комісії з обліку внутрішньо переміщених осіб та надання житлових приміщень для тимчасового проживання внутрішньо переміщеним особам та затвердження Положення про неї: рішенням виконкому Слов'янської міської ради від 20.11.2019 № 2221. *Офіційний веб-портал Слов'янської міської ради*. URL: <http://docs.slavrada.gov.ua/dt/29625/> (дата звернення: 06.04.2020).
20. Лист-відповідь Слов'янської міської ради від 05.05.2020 № 01.01.-19/73 на запит про доступ до публічної інформації.
21. Лист виконавчого комітету Лиманської міської ради Донецької області від 14.05.2020 № 2888-02-2 на запит про доступ до публічної інформації.
22. На придбання житла для ВПО Уряд виділив 5,6 мільйона гривень. *Офіційний веб-портал Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/na-pridbannya-zhitla-dlya-vpo-uryad-vidiliv-56-miljoniv-griven> (дата звернення: 06.08.2020).

23. Кабмін виділив більше 4 млн. гривень для придбання житла для ВПО. *Офіційний веб-портал Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України*. URL: <https://mtot.gov.ua/kabmin-vidiliv-bilshe-4-mln-griven-dlja-pridbannja-jitla-dlja-vpo> (дата звернення: 12.10.2020).
24. Кабмін виділив ще майже 3,5 млн. гривень на придбання житла для ВПО. *Офіційний веб-портал Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України*. URL: <https://mtot.gov.ua/ua/kabmin-vidiliv-sche-maje-3-5-mln-griven-na-pridbannja-jitla-dlja-vpo> (дата звернення: 18.11.2020).
25. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. *Офіційний вісник України*. 2001. № 22. Ст. 981.

Надійшла 18.11.2020

REFERENCES

1. Postkonfliktne vrehuliuvannia dlia Ukrainy. Kyiv: Naukovo-doslidnyi i mediatsiinyi "Tsentр post konfliktnoho vrehuliuvannia". 2016. 80 p. URL: <https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/POST-CONFLICT-block-ukr.pdf> [in Ukrainian].
2. Kilkist zareiestrovanykh VPO stanom na 13 kvitnia 2020 r. *Ofitsiinyi veb-portal Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy*. URL: <https://mtot.gov.ua/ua/kilkist-zareestrovanih-vpo-stanom-na-13-kvitnja-2020-r> [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku Donetskoi oblasti na period do 2027 roku ta Planu zakhodiv z realizatsii u 2021-2023 rokakh Stratehii rozvytku Donetskoi oblasti na period do 2027 roku: rozporiadzhennia holovy Donetskoi obldierzhadministratsii, kerivnyka oblasnoi viiskovo-tsyvilnoi administratsii vid 17.02.2020 No. 147/5-20. *Ofitsiinyi veb-portal Donetskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii*. URL: <https://dn.gov.ua/ua/projects/strategiya-rozvitku-doneckoyi-oblasti-na-period-do-2027-roku> [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku Luhanskoj oblasti na 2021-2027 roky: rozporiadzhennia holovy Luhanskoj obldierzhadministratsii, kerivnyka oblasnoi viiskovo-tsyvilnoi administratsii vid 26.03.2020 No. 246. *Ofitsiinyi veb-portal Luhanskoj oblasnoi derzhavnoi administratsii*. URL: http://loga.gov.ua/oda/documents/official/pro_zatverdzhennya_strategiyi_rozvitku_luganskoyi_oblasti_na_2021_2027_roki [in Ukrainian].
5. Lyst-vidpovid na zapyt pro dostup do publichnoi informatsii Derzhavnoi spetsializovanoi finansovoi ustanovy "Derzhavnyi fond spriannia molodizhnomu zhytlovomu budivnytstvu" vid 28.05.2020 No. 556/08 [in Ukrainian].
6. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 No. 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. No. 30. Art. 141 [in Ukrainian].
7. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib: zakon Ukrainy vid 20.10.2014 No. 1706-VII. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2014. No. 94. Art. 2709 [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Poriadku ta umov nadannia subventsii z derzhavnoho biudzhetu na zdiisnennia zakhodiv shchodo pidtrymky terytorii, shcho zaznali nehatyvnoho vplyvu vnaslidok zbroinoho konfliktu na skhodi Ukrainy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.10.2017 No. 769. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2017. No. 83. Art. 2544 [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia fondiv zhytla dlia tymchasovoho prozhyvannia ta Poriadku nadannia i korystuvannia zhytlovymy prymishchenniamy z fondiv zhytla dlia tymchasovoho prozhyvannia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31.03.2004 No. 422. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2004. No. 14. Art. 282 [in Ukrainian].
10. Pro vnesennia zmin do poriadkiv, zatverdzhenykh postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 bereznia 2004 r. No. 422: postanova Kabinetu Ministriv vid 17.01.2018 No. 20. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2018. No. 10. Art. 364 [in Ukrainian].
11. Poriadok formuvannia fondiv zhytla dlia tymchasovoho prozhyvannia vnutrishno peremishchenykh osib ta Poriadok bezoplatnoho nadannia u tymchasove korystuvannia zhytlovykh prymishchen z fondiv zhytla dlia tymchasovoho prozhyvannia vnutrishno peremishchenykh osib: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.06.2019 No. 582. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2019. No. 55. Art. 1915 [in Ukrainian].
12. Pro zaprovadzhennia poriadku rozpodilu ta nadannia zhytlovykh prymishchen dlia tymchasovoho prozhyvannia vnutrishno peremishchenykh osib u misti Mariupoli Donetskoi oblasti: rishennia vykonavchoho komitetu Mariupolskoi miskoi rady vid 17.01.2018 No. 11. *Ofitsiinyi veb-portal Mariupolskoi miskoi rady*. URL: <https://mariupolrada.gov.ua/ru/solution-executive-committee/pro-zaprovadzhennja-porjadku-rozpodilu-ta-nadannja-zhitlovih-primischen-dlja-tymchasovogo-prozhivannja-vnutrishno-peremischenih-osib-u-misti-mariupoli--doneckoi-oblasti> [in Ukrainian].
13. Pro formuvannia fondu zhytla dlia tymchasovoho prozhyvannia v misti Pokrovsku Donetskoi oblasti: rishennia Pokrovskoi miskoi rady vid 15.02.2019 No. 7/63-28. *Ofitsiinyi veb-portal Pokrovskoi miskoi rady*. URL: http://old.pokrovsk-rada.gov.ua/images/stories/pubinform/rishennya_miskrady/7-sozyv/63-session/28.pdf [in Ukrainian].
14. Informatsiia pro stan realizatsii subventsii u 2018 rotsi: Ofitsiinyi veb-portal Ministerstva z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii. URL: https://mtot.gov.ua/ua/pro-stan-realizaciii-bjudjetnoii-programi-1611020-subvencija-z-derjavnogo-bjudjetu-miscevim-bjudjetam-na-zdisnennja-zahodiv-schodo-pidtrimki-teritori-scho-zaznali-negativnogo-vplyvu-vnaslidok-zbronogo-konfliktu-na-shodi-ukraini_1963956991508350673 [in Ukrainian].
15. Lyst-vidpovid viiskovo-tsyvilnoi administratsii mista Zolote ta sela Katerynivka Popasnianskoho raionu Luhanskoj oblasti vid 09.06.2020 No. 1033 na zapyt pro dostup do publichnoi informatsii [in Ukrainian].

16. Lyst-vidpovid vykonavchoho komitetu Popasnianskoi miskoi rady Luhanskoi oblasti vid 05.06.2020 No. 09-02-16 na zapyt pro dostup do publichnoi informatsii.
17. Lyst-vidpovid Slovianskoi miskoi rady vid 03.06.2020 No. 01.01.-19/111 na zapyt pro dostup do publichnoi informatsii [in Ukrainian].
18. Pro vkluchennia do fondu zhytla dlia tymchasovoho prozhyvannia kvartyr, prydbanykh do komunalnoi vlasnosti terytorialnoi hromady m. Slovianska: vykonavchoho komitetu u Slovianskoi miskoi rady vid 07.02.2020 No. 212. URL: <http://docs.slavrada.gov.ua/prdt/29950/> [in Ukrainian].
19. Pro utvorennia zhytlovoi komisii z obliku vnutrishno peremishchenykh osib ta nadannia zhytlovykh prymishchen dlia tymchasovoho prozhyvannia vnutrishno peremishchenym osobam ta zatverdzhennia Polozhennia pro nei: rishenniam vykonkomu Slovianskoi miskoi rady vid 20.11.2019 No. 2221. *Ofitsiinyi veb-portal Slovianskoi miskoi rady*. URL: <http://docs.slavrada.gov.ua/dt/29625/> [in Ukrainian].
20. Lyst-vidpovid Slovianskoi miskoi rady vid 05.05.2020 No. 01.01.-19/73 na zapyt pro dostup do publichnoi informatsii [in Ukrainian].
21. Lyst vykonavchoho komitetu Lymanskoi miskoi rady Donetskoi oblasti vid 14.05.2020 No. 2888-02-2 na zapyt pro dostup do publichnoi informatsii [in Ukrainian].
22. Na prydbannia zhytla dlia VPO Uriad vydilyv 5,6 miliona hryven. *Ofitsiinyi veb-portal Ministerstva z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/na-pridbannya-zhitla-dlya-vpo-uryad-vidiliv-56-miljoniv-griven> [in Ukrainian].
23. Kabmin vydilyv bilshe 4 mln. hryven dlia prydbannia zhytla dlia VPO. *Ofitsiinyi veb-portal Ministerstva z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy*. URL: <https://mtot.gov.ua/kabmin-vidiliv-bilshe-4-mln-griven-dlja-pridbannja-jitla-dlja-vpo> [in Ukrainian].
24. Kabmin vydilyv shche maizhe 3,5 mln. hryven na prydbannia zhytla dlia VPO. *Ofitsiinyi veb-portal Ministerstva z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy*. URL: <https://mtot.gov.ua/ua/kabmin-vidiliv-sche-maje-3-5-mln-griven-na-pridbannja-jitla-dlja-vpo> [in Ukrainian].
25. Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26.04.2001 No. 2402-III. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2001. No. 22. Art. 981 [in Ukrainian].

Received 18.11.2020

A.O. Volkova

State Organization "V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine", Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3155-6592

THE PRACTICE OF PROVIDING TEMPORARY HOUSING INTERNALLY DISPLACED CITIZENS IN POST-CONFLICT TERRITORIES

The article analyzes the current practice of providing temporary housing to internally displaced persons in post-conflict areas. It is noted that during the six years of internal displacement at the state level, a number of regulations have been developed that have provided internally displaced persons with the opportunity to begin the process of integration into host communities. At the same time, the full integration of internally displaced persons is slowing down due to the impossibility of exercising the right to housing guaranteed by the Constitution of Ukraine. It is emphasized that the uncertainty of further housing prospects still remains one of the most pressing problems for the majority of internally displaced persons, the comprehensive solution of which requires effective cooperation between public authorities and local governments. It is noted that to date, at the state level, official information on the housing needs of internally displaced persons and the number of internally displaced persons who have been provided with housing with the support of the state or local governments is still lacking. It is noted that the state housing policy, in terms of providing internally displaced persons with housing, should be based on long-term, systematic and consistent solutions, through the introduction of targeted housing programs for internally displaced persons at both state and local levels. For those internally displaced persons who do not have the opportunity to purchase housing, effective and transparent mechanisms for providing temporary housing should be in place at the state level. Emphasis is placed on the fact that until 2017, due to the lack of sources to finance the formation of housing funds for temporary residence, as well as the lack of vacant and, most importantly, habitable housing, the above funds at the local level were practically not formed, but where they were created — were not replenished. Attention is drawn to the feasibility of assessing communal property and potential objects that can be purchased, reconstructed for the accommodation of internally displaced persons. In order to ensure the realization of the right to temporary housing for displaced professionals from among internally displaced persons, it is proposed to provide local governments with the opportunity to determine the percentage of housing that can be provided to displaced professionals in proportion to the local budget.

Keywords: post-conflict areas, state housing policy, temporary housing, internally displaced persons.